



Jikke Biermasz

**De strikte toepassing van het exporteursbegrip heeft flinke ophef teweeggebracht onder logistiek dienstverleners die voor niet-EU opdrachtgevers werken. Die zorgen bestaan nu al, maar de brexit voegt een dimensie toe.**

**Niet-EU bedrijven niet langer in uitvoeraangiften als exporteur geaccepteerd**

# Douane gaat definitie 'exporteur' strikt toepassen

Op 1 oktober 2019 heeft de Nederlandse Douane aangekondigd het exporteursbegrip per 1 december 2019 strikt te gaan toepassen. Hierdoor kunnen niet-EU bedrijven niet langer in uitvoeraangiften als exporteur fungeren. Dit heeft flink wat ophef teweeggebracht. Naar aanleiding van vragen van brancheorganisaties is de wijziging uitgesteld tot 1 april 2020.

Bij uitvoer van goederen uit de Europese Unie (EU) moet een uitvoeraangifte worden ingediend bij de Douane. In vak 2 moet de (rechts) persoon worden vermeld die als exporteur optreedt. Hoewel de definitie van 'exporteur' opgenomen in artikel 1(19) van de Gedelegeerde Verordening bij het Douanewetboek van de Unie (GVo.DWU)<sup>1</sup> al langer vereist dat de exporteur in de EU is gevestigd, hanteerden diverse lidstaten, waaronder Nederland, een beleid dat niet EU-bedrijven toestond als exporteur te fungeren, mits gebruik werd gemaakt van indirecte vertegenwoordiging<sup>2</sup>.

Deze praktijk werd tijdelijk toegestaan tijdens de implementatie van het EU Automated Export System. Dit overeenkomstig Annex A bij het *Guidance document on the definition of exporter* van de Europese Commissie<sup>3</sup>. Deze heeft de opmerking over de overgangperiode inmiddels uit de leidraad geschrapt. In sommige lidstaten werden niet-EU bedrijven al niet meer als exporteur in uitvoeraangiften geaccepteerd, met uiteenlopende praktijken tussen de lidstaten als

**“Binnenkort is de strikte toepassing van het exporteursbegrip ook in Nederland een feit”**

gevolg. Binnenkort is de strikte toepassing van het exporteursbegrip ook in Nederland een feit.

## **Begrip 'exporteur'**

Artikel 1(19)b<sup>4</sup> GVo.DWU bevat de definitie van exporteur voor de douanewetgeving. Exporteur is de in het douanegebied van de Unie gevestigde persoon i) die de macht heeft om te beslissen en heeft beslist dat de goederen het douanegebied zullen verlaten dan wel ii) die partij is bij de overeenkomst op grond waarvan de uitvoer plaatsvindt.

## **In de EU gevestigde persoon**

Om exporteur te kunnen zijn, moet een bedrijf dus in de EU zijn gevestigd. Wanneer is dat het geval? De douanewetgeving bevat gelukkig ook een omschrijving van een 'in het douanegebied van de Unie gevestigd persoon'. Daarvan is sprake als een bedrijf "*zijn statutaire zetel, zijn hoofdbestuur of een vaste inrichting [...] in het douanegebied van de Unie [heeft]*"<sup>5</sup>. Van een vaste inrichting is niet zomaar sprake. Daaraan

Jikke Biermasz is advocaat en partner bij Ploum, Rotterdam Law Firm. Zij is gespecialiseerd in internationaal handels-, douane- en transportrecht.





zal enige substantie moeten worden gegeven met permanente menselijke bezetting en technische capaciteit<sup>6</sup>.

### Brexit

Op 31 januari 2020 heeft het Verenigd Koninkrijk (VK) de EU verlaten. Dit jaar is een overgangperiode waarin de EU en het VK hun onderlinge verhouding opnieuw zullen moeten vormgeven om een harde brexit te voorkomen. De Europese regelgeving geldt dit jaar nog gewoon. Daarna verlaat het VK ook de regelgeving. Britse bedrijven die niet tevens een vaste inrichting in een EU-lidstaat hebben, zijn daarmee niet langer in de EU gevestigd en ook niet meer onderworpen aan de EU-douanewetgeving. Bij export vanuit de EU kunnen zij dan niet meer als exporteur fungeren.

### Bezorgdheid logistiek

De strikte toepassing van het exporteursbegrip heeft flinke ophef teweeggebracht onder logistiek dienstverleners die voor niet-EU opdracht-

gevers werken. Deze zorgen bestaan nu al, maar de brexit voegt een dimensie toe. De brexit breidt de groep niet-EU opdrachtgevers immers uit met het Britse bedrijfsleven, waarmee intensieve handelsrelaties bestaan.

De bezorgdheid kan verklaard worden in het licht van Annex A bij het *Guidance document on the definition of exporter*. Daarin wordt geopperd dat vervoerders en expediteurs op contractuele basis een oplossing kunnen bieden als een in de EU gevestigde partij die als exporteur kan fungeren ontbreekt. Logistiek dienstverleners kunnen de rol van exporteur dan vervullen. In Annex A staat:

*"In cases of exports where Article 1 (19)(b)(i) does not apply, the business partners concerned must make contractual or business arrangements in order to designate who will act as exporter [...]. A carrier, a freight forwarder or any other party may act as exporter as long as that person complies with the definition of 'exporter' and agrees to take on this role."*

Logistiek dienstverleners voorzien een toename

van hun risico's. Hun zorgen hebben niet alleen betrekking op de douanewetgeving, maar evenzeer op andere regelgeving waarin aan de exporteur verplichtingen worden toebedeeld. Denk bijvoorbeeld aan de Dual-use Verordening<sup>7</sup> en Drugsprecursoren Verordening<sup>8</sup>.

### Zijn deze zorgen terecht?

Het vervullen van de rol van exporteur in een douaneaangifte houdt niet zonder meer in dat een logistiek dienstverlener daarmee accepteert om ook voor andere regelgeving als exporteur op te treden. Ieder raamwerk kent zijn eigen definitie van het exporteursbegrip en dient op zijn eigen merites te worden beoordeeld. Verder vertonen de begripsomschrijvingen grote gelijkenissen, maar deze zijn niet gelijklopend. Het is echter de vraag of de autoriteiten die belast zijn met handhaving, in de praktijk onderscheid zullen kunnen en willen maken.

De logistiek dienstverlener die in een uitvoeraangifte als exporteur fungeert, zal vermoedelijk ook worden aangemerkt als de partij die primair





verantwoordelijk is voor de naleving van andere regelgeving waarin aan de exporteur verplichtingen worden toebedeeld. De uitvoeraangifte is voor de autoriteiten in de praktijk het eerste aanknopingspunt in de zoektocht naar de persoon die verantwoordelijk kan worden gehouden voor de naleving van exportformaliteiten, zoals het tijdig aanvragen van een uitvoervergunning. Dit plaatst de logistiek dienstverlener vol in de wind, temeer omdat niet langer door indirecte vertegenwoordiging een link kan worden gelegd met de eigenlijke opdrachtgever.

### Significante gevolgen

Om de rol van exporteur op verantwoorde wijze te vervullen, zijn logistiek dienstverleners afhankelijk van hun opdrachtgevers die tijdig juiste en volledige informatie dienen te verschaffen over onder meer de goederen, de identiteit van ontvangers, eindgebruikers, de bestemming en het beoogde eindgebruik.

Logistiek dienstverleners zijn niet voor niets terughoudend. De exporteursrol gaat gepaard met risico's die lastig te voorspellen en nauwelijks in te calculeren zijn door middel van aansprakelijkheidsuitsluitingen en vrijwaringen in contracten met opdrachtgevers. In de douanewetgeving en bedoelde andere regelgevende kaders, heb zij te maken met toezichthouders. De verhouding tot toezichthouders staat los van de afspraken die met opdrachtgevers worden gemaakt. Administratiefrechtelijke en strafrechtelijke handhaving kunnen een serieuze bedreiging vormen voor de bedrijfsactiviteiten van een logistiek dienstverlener. Denk aan controles, strafrechtelijke onderzoeken, vervolging, boetes, gevolgen voor de status van Authorised Economic Operator, reputatieschade en kosten van rechtsbijstand.

### Verwachtingen nog wel reëel?

De Europese regelgeving op het gebied van import, export en het in de handel brengen van producten, waarborgt dat de daaruit voortvloeiende verplichtingen kunnen worden gehandhaafd tegen een in de EU gevestigde persoon. Een rode draad is dat de autoriteiten steeds een aanspreekpunt op EU-grondgebied willen heb-

ben. Wanneer cruciale rollen, zoals die van importeur, aangever, marktdeelnemer of exporteur, niet kunnen worden toebedeeld aan een in de EU gevestigde partij, is het de tendens dergelijke rollen en bijbehorende verantwoordelijkheden bij de logistiek neer te leggen. Een sprekend voorbeeld hiervan is de introductie van de 'fulfillmentdienstverlener' in de nieuwe Import Controleverordening<sup>9</sup>.

Hoewel ik de functie die de logistiek in trade compliance vervult onderken, vraag ik mij regelmatig af of de verwachtingen nog wel reëel zijn. Nog los van de vraag of logistiek dienstverleners daarvoor (voldoende) worden betaald, is het de vraag of zij wel in staat zijn dergelijke rollen, die de controlerende functie van een zorgvuldig handelend opdrachtnemer te buiten gaan, op een verantwoorde wijze te vervullen. Dit vereist immers dat zij beschikken over uitgebreide informatie en documentatie over de goederen en de commerciële transacties die hun klanten ten aanzien daarvan hebben gesloten. ●●●

### Lobbytraject Fenex en evofenedex

Na een succesvol lobbytraject zijn Fenex en evofenedex erin geslaagd de strikte toepassing van de definitie van het begrip 'exporteur' uit te laten stellen tot 1 april 2020. De ondernemersverenigingen gaan nu verder met het in kaart brengen van de risico's.

De Gedelegeerde Verordening verschaft duidelijkheid over de definitie van het begrip 'exporteur' maar vanwege de interpretatieruimte van de bijzondere wetgeving, zoals de Dual-use Verordening, bestaat onduidelijkheid. Welk risico loopt een exporteur die optreedt voor een andere partij, bij dual-use goederen? Is hij volgens de dual-use wetgeving ook de exporteur? Dit soort vragen onderzoeken en bespreken Fenex en evofenedex voortdurend met de Douane.

1. Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 2015/2446 tot aanvulling van Verordening (EU) nr. 952/2013 met nadere regels betreffende een aantal bepalingen van het Douanewetboek van de Unie.
2. Bij indirecte vertegenwoordiging handelt de douanevertegenwoordiger (in de regel een douane-expediteur) bij het indienen van douaneaangiften op eigen naam, maar voor rekening van zijn opdrachtgever. De douanewetgeving vereist dat de aangever in de EU is gevestigd. Indirecte vertegenwoordiging is daarom de aangewezen vertegenwoordigingsvorm bij douaneaangiften voor niet-EU opdrachtgevers.
3. [https://ec.europa.eu/taxation\\_customs/business/union-customs-code/ucc-guidance-documents\\_en](https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/union-customs-code/ucc-guidance-documents_en)
4. Artikel 1 (19) (a) gaat over particulieren die bagage exporteren.
5. Artikel 5 (31) DWU.
6. Zie artikel 5 (32) DWU.
7. Verordening (EG) nr. 428/2009 tot instelling van een communautaire regeling voor controle op de uitvoer, de overbrenging, de tussenhandel en de doorvoer van producten voor tweërlei gebruik.
8. Verordening (EG) nr. 111/2005 houdende voorschriften voor het toezicht op de handel tussen de Unie en derde landen in drugsprecursoren.
9. Verordening (EU) nr. 2019/1020 betreffende markttoezicht en conformiteit van producten.